

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**
за спеціальністю **014 Середня освіта**
спеціалізацією **014.11 Середня освіта (Фізична культура)**
Освітня кваліфікація **бакалавр середньої освіти (Фізична культура)**

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради
Д.І. Клименко

(протокол № _____ від «___» _____ 2026 року

В.о. ректора

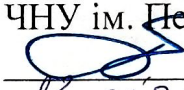

Д.І. Клименко

(наказ № _____ від «___» _____ 2026 року

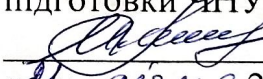
Миколаїв – 2026 р.

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
ПРОГРАМИ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація	014.11 Середня освіта (Фізична культура)
Освітня програма	«Середня освіта (Фізична культура)»

«Погоджено»
Перший проректор
ЧНУ ім. Петра Могили

Ю.В. Котляр
«23» січня 2026 року

декан факультету фізичного
виховання і спорту ЧНУ ім. Петра
Могили

В.А. Вербицький
«23» січня 2026 року

завідувач кафедри базової
загальновійськової та фізичної
підготовки ЧНУ ім. Петра Могили

І.В. Городинська
«21» січня 2026 року

РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

Керівник закладу-розробника

В.о. ректора ЧНУ ім Петра Могили

Л.П. Клименко

Керівник робочої групи

(гарант освітньої програми)

кандидат педагогічних наук, доцент

І.В. Городинська

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
Пояснювальна записка	4
1. Програма психолого-педагогічного блоку атестації	5
1.1. Тематичний зміст психолого-педагогічного блоку атестації ...	5
1.2. Питання до атестації психолого-педагогічного блоку атестації	7
1.3. Рекомендовані джерела інформації	8
2. Програма блоку атестації з теорії та методики фізичного виховання	10
2.1. Тематичний зміст блоку атестації з теорії та методики	
фізичного виховання	10
2.2. Питання до атестації блоку з теорії та методики фізичного	
виховання	12
2.3. Рекомендовані джерела інформації	13
3. Програма блоку атестації з методики викладання фізичної культури	
в закладах загальної середньої освіти	15
3.1. Тематичний зміст блоку з методики викладання фізичної	
культури в закладах загальної середньої освіти	15
3.2. Питання до атестації блоку з методики викладання фізичної	
культури в закладах загальної середньої освіти (теоретична	
частина)	16
3.3. Завдання до атестації блоку з методики викладання фізичної	
культури в закладах загальної середньої освіти (практична	
частина)	17
3.4. Рекомендовані джерела інформації	17
4. Критерії оцінювання	19

Пояснювальна записка

Атестація здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Фізична культура)» передбачає присвоєння кваліфікації: бакалавр середньої освіти (Фізична культура), який повинен володіти ґрунтовною теоретичною базою фахових дисциплін, знаннями й уміннями психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу, сучасними інформаційними, освітніми та здоров'язберігаючими інноваційними технологіями, методиками викладання фізичної культури в реаліях сьогодення, готового здійснювати практичну діяльність у невизначених умовах закладів загальної середньої освіти, постійної самоосвіти та професійного самовдосконалення

Атестація здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Фізична культура)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) покликана встановити відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, загальних та фахових компетентностей вимогам Міністерства освіти і науки України, освітньо-професійної програми (ОП) та Національної рамки кваліфікації.

Метою комплексного атестаційного екзамену є перевірка сформованості інтегральної, загальних і фахових компетентностей, а також програмних результатів навчання майбутнього вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти.

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності:

- ЗК.4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК.8. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК.10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК.11. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичної культури, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури.

ФК.11. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини шляхом самостійної організації та реалізації різних форм занять в закладах середньої освіти, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.

ФК. 16. Здатність розвивати у учнів вміння та навички дій з різних видів рухової активності, роботи в команді, взаєморозуміння та взаємодопомоги методами й засобами фізичного виховання, комунікативності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати законодавчі вимоги щодо змісту загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу.

ПРН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

ПРН 7. Знати теорію і володіти методикою розвитку рухових умінь і навичок у процесі фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти, вміти організовувати оздоровчо-розважальні і спортивні заходи протягом навчального дня учнів.

ПРН 17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання різних груп населення.

ПРН 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) проводиться у формі комплексного атестаційного екзамену та завершується одержанням документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм. У білетах передбачено 4 питання (атестаційний блок з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти містить 2 питання (теоретичне і практичне). При складанні атестації студент повинен дати кваліфіковану змістовну відповідь на кожне питання з 3-х блоків. Час на підготовку – 30 хвилин. Оцінка виставляється за кожне питання окремо, після чого виставляється загальна оцінка атестаційного екзамену.

Атестація здобувачів вищої освіти складається з наступних блоків:

- 1) Педагогіка та психологія;
- 2) Теорія та методика фізичного виховання;
- 3) Методика викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти (теоретична та практична частина)

Кожний блок складається з програм дисциплін, які входять до нього і розкривають загальний зміст і основні вимоги щодо знань і умінь / навичок майбутніх фахівців

Атестація здійснюється відкрито і публічно в онлайн форматі з використанням Zoom платформи.

1. Програма психолого-педагогічного блоку атестації

Соціальні очікування від майбутніх педагогічних працівників пов'язані з самодостатністю сформованої національно свідомої, високоморальної особистості педагога, здатного до педагогічної рефлексії, інноваційної, творчої професійної діяльності; із розвиненими перцептивними вміннями і навичками, компетентностями набутими під час навчання у закладах вищої освіти. Завдання атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з педагогіки та психології – перевірка рівня психолого-педагогічної готовності майбутніх вчителів до ефективної професійної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

1.1. Тематичний зміст психолого-педагогічного блоку атестації

Педагогіка в системі наук про людину. Педагогіка як наука, предмет педагогіки та її завдання. Основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Дидактика – теорія освіти й навчання. Поняття дидактики, її предмет та функції. Основні категорії дидактики: навчання, освіта, принципи навчання, методи навчання, організаційні форми навчання. Загальна теорія навчання і методики окремих предметів з основ наук, їх взаємозв'язок. Сутність поняття «метод навчання». Класифікація методів навчання. Характеристика методів навчання, умови ефективності їх застосування. Фактори, що впливають на вибір методів навчання.

Зміст освіти в сучасній школі. Загальна характеристика змісту освіти. Фактори, які впливають на розробку змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Документи, що визначають зміст загальної середньої освіти. Державний стандарт загальної середньої освіти. Структура навчального плану та навчальної програми.

Теорія та методика виховання. Теорія виховання як складова частина педагогічної науки. Мета та завдання виховання особистості. Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності і поведінки. Методи самовиховання. Завдання та шляхи розумового виховання. Система морального виховання. Громадянське виховання. Трудове виховання та профорієнтаційна робота у сучасній школі. Сутність і завдання естетичного виховання школярів. Екологічне виховання, його завдання та зміст. Патріотичне виховання, його роль у вихованні підростаючого покоління.

Формування колективу, його вплив на виховання особистості. Виховний колектив та його основні ознаки. Зміст, функції та види виховного колективу. Чинники розвитку колективу. Учніське самоврядування в школі та класі.

Вікова психологія. Предмет та завдання вікової та педагогічної психології. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу. Психологічні особливості

молодшого школяра. Психологія особистості підлітка. Психологія ранньої юності. Психологія «важкої» дитини. Психологія юнацького віку.

Педагогічна психологія. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки. Поняття про навчання та його психологічні механізми. Структура особистості та необхідність її врахування у процесі виховання. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід.

1.2. Питання до атестації психолого-педагогічного блоку атестації

1. Педагогіка як наука, предмет педагогіки та її завдання.
2. Основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук.
3. Поняття дидактики, її предмет та функції.
4. Основні категорії дидактики: принципи навчання.
5. Сутність поняття «метод навчання». Класифікація методів навчання.
6. Характеристика методів навчання, умови ефективності їх застосування. Фактори, що впливають на вибір методів навчання.
7. Загальна характеристика змісту освіти. Фактори, які впливають на розробку змісту освіти.
8. Документи, що визначають зміст загальної середньої освіти. Державний стандарт загальної середньої освіти.
9. Теорія виховання як складова частина педагогічної науки. Мета та завдання виховання особистості.
10. Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання.
11. Методи формування свідомості особистості.
12. Методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки.
13. Методи стимулювання діяльності і поведінки.
14. Методи самовиховання.
15. Завдання та шляхи розумового виховання.
16. Система морального виховання.
17. Громадянське виховання.
18. Трудове виховання та профорієнтаційна робота у сучасній школі.
19. Сутність і завдання естетичного виховання школярів.
20. Екологічне виховання, його завдання та зміст.
21. Патріотичне виховання, його роль у вихованні підростаючого покоління.
22. Виховний колектив та його основні ознаки. Зміст, функції та види виховного колективу.
23. Чинники розвитку колективу. Учніське самоврядування в школі та класі.
24. Предмет та завдання вікової та педагогічної психології. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки.
25. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу.
26. Психологічні особливості молодшого школяра.
27. Психологія особистості підлітка.
28. Психологія ранньої юності.

29. Психологія юнацького віку.
30. Поняття про навчання та його психологічні механізми. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід.

1.3.Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Вікова психологія: навч. посіб. 5-те видання, перероблене, доповнене/ Савчин М. В., Василенко Л. П.,2021.376с.
2. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для ВНЗ / О.Г. Видра ; Міністерство освіти і науки України ; Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 111 с.
3. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Вип. 1: Навчально-методичний посібник, Київ, 2023. 117 с.Нагачевська З.І. Педагогіка: навч.-метод. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (спеціалізація історія). Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 144 с
4. Педагогіка фізичної культури: навчально-методичний посібник / Уклад.: С. М. Віцько. – Слов'янськ: ДВНЗ – «Донбаський державний педагогічний університет», 2023. – 113 с
5. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу : збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. – О.М. Топузов]. [Електронне видання] – Київ : Педагогічна думка, 2022. – 388 с
6. Загальна педагогіка. Лекції : навч.-метод. посібник для здобув. вищ. освіти першого (бакалаврського) рівня та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра / уклад. : О. Бабакіна та ін.; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2022. 317 с.
7. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально - методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.

Додаткова:

1. Веремчук А. Сучасний вимір педагогічної освіти: креативний підхід. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». Том 1, № 29, с. 253-258(2020).
2. Кернас , А. Соціально – педагогічна діяльність на сучасному етапі розвитку української держави. *Грааль Науки*, (2-3), 514-515. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.105>
3. European Training Village : Policy Report [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.trainingvillage.gr/etv/policyreport/policyreport.asp>

- (Дата звернення: 25.08.2019).
4. Europeana. – Access mode : <http://www.europeana.eu/portal/>. (Дата звернення: 25.08.2019).
 5. Von Weizsaecker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Shorttermism, Population and the Destruction of the Planet. Springer, 2018. 220 p.

Інформаційні ресурси:

1. Абетка для директора. НУШ. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. URL: <https://bit.ly/3zOQZAD>
2. Закон України "Про освіту" URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> (дата звернення: 1.09.2024).
3. Концепція Нової української школи. URL: <https://bit.ly/3JJn95b>
4. Навчальні програми. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/navchalni-programy.html> (дата звернення: 1.09.2024).
5. Нова профільна школа – і для фізиків, і для ліриків. URL: <https://uhr.org.ua/nova-profilna-shkola-i-dlya-fizykv-i-dlya-lirykv/>
6. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти / URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>
7. Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників. Наказ МОН України від 09.09.2022 № 805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text> (дата звернення: 1.09.2024).
8. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 17 вересня 2021 року №568-21. URL: <https://bit.ly/2ZgGR5d>
8. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

2. Програма блоку атестації з теорії та методики фізичного виховання

Блок атестації з теорії та методики фізичного виховання, спрямований на визначення рівня професійної та професійно-орієнтовної підготовки випускників. Програма включає питання з вивчення соціально-педагогічних основ системи фізичного виховання; закономірностей та особливостей прояву методичних принципів навчання та шляхи їх реалізації в процесі фізичного виховання; засобів і методів фізичного виховання; методичних основ навчання руховим діям; методики виховання фізичних якостей.

2.1. Тематичний зміст блоку з теорії та методики фізичного виховання

Теорія фізичного виховання як наукова і навчальна дисципліна. Предмет теорії фізичного виховання і її місце в системі наукових знань. Джерела виникнення і етапи розвитку теорії фізичного виховання. Вихідні поняття теорії фізичного виховання: фізична культура, фізичний розвиток, фізичне виховання.

Система фізичного виховання. Визначення поняття. Основи української національної системи фізичного виховання. Ідеологічні основи. Науково-методичні основи. Правові та програмно-нормативні основи. Організаційні основи. Умови функціонування системи фізичного виховання. Мета та основні завдання фізичного виховання. Освітні завдання. Оздоровчі завдання. Виховні завдання.

Принципи побудови процесу фізичного виховання. Визначення поняття. Структура системи педагогічних принципів. Соціально-педагогічні принципи побудови процесу фізичного виховання: принцип формування фізичної культури людини; принцип гармонійного розвитку особистості; принцип зв'язку з життєдіяльністю; принцип оздоровчої спрямованості. Методичні принципи фізичного виховання: принцип свідомості й активності учнів; принцип наочності; принцип доступності й індивідуалізації; принцип систематичності. Принципи побудови занять у процесі фізичного виховання: принцип міцності і прогресування; принцип безперервності; принцип циклічності; принцип врахування вікових особливостей особистості.

Засоби фізичного виховання. Визначення поняття. Фізичні вправи як основний засіб фізичного виховання. Природні сили як допоміжний засіб фізичного виховання. Гігієнічні фактори як допоміжний засіб фізичного виховання. Зміст та форма фізичних вправ. Загальні поняття про техніку фізичних вправ. Компоненти техніки фізичних вправ. Фази виконання фізичних вправ. Характеристики рухів: просторові характеристики; часові характеристики рухів; просторово-часові характеристики; динамічні та ритмічні характеристики. Класифікація фізичних вправ. Утворення ефектів фізичних вправ. Поняття «ефект» фізичних вправ. Характеристика процесів зміни в організмі під впливом фізичних вправ: робоча фаза; фаза відносної нормалізації; редуційна фаза; кумулятивний ефект.

Навантаження та відпочинок як взаємопов'язані компоненти

виконання фізичних вправ. Загальна характеристика фізичного навантаження. Регулювання зовнішньої сторони навантаження шляхом зміни її компонентів. Внутрішня сторона фізичного навантаження. Відпочинок між фізичними навантаженнями як фактор оптимізації тренуючих впливів. Негативний вплив фізичного навантаження на стан фізичної підготовленості та здоров'я людини. Адаптація організму до навантаження.

Методи фізичного виховання. Визначення поняття: «метод», «методичний прийом», «методика», «методичний підхід». Практичні методи фізичного виховання: методи навчання рухових дій, методи вдосконалення та закріплення рухових дій, методи вдосконалення фізичних якостей. Загально-педагогічні методи в фізичному вихованні. Вербальні методи: розповідь, пояснювання, інструктування, вказівки, команди, оцінки. Методи демонстрації. Методи наочності.

Загальні основи навчання рухових дій. Рухові уміння та навички. Механізм формування рухових дій. Структура (етапи) процесу навчання рухових дій. Етап розучування рухової дії. Етап засвоєння рухової дії. Етап закріплення рухової дії. Основи методики вдосконалення фізичних якостей.

Загальна характеристика фізичних якостей людини. Загальна характеристика сили як фізичної якості. Фактори, що зумовлюють силові можливості людини. Засоби вдосконалення сили. Методика розвитку максимальної сили. Методика розвитку швидкої сили. Методика розвитку вибухової сили. Вікова динаміка природного розвитку сили. Контроль силових можливостей та деякі особливості методики їх вдосконалення у школярів. Основи методики розвитку швидкості. Загальна характеристика швидкості як фізичної якості людини. Фактори, що зумовлюють прояви швидкості. Засоби вдосконалення швидкості. Методика вдосконалення швидкості: швидкості рухових реакцій, циклічних рухів, ациклічних рухових дій. Вікова динаміка природного розвитку швидкості. Основи методики розвитку витривалості. Загальна характеристика витривалості як фізичної якості людини. Види витривалості. Фактори, що зумовлюють прояви витривалості. Методи оцінки витривалості. Методика розвитку швидкісної витривалості. Методика розвитку силової витривалості. Вікова динаміка природного розвитку витривалості та контроль за її розвитком. Основи методики розвитку гнучкості. Загальна характеристика гнучкості. Фактори, від яких залежить прояв гнучкості. Засоби удосконалення гнучкості. Методика розвитку гнучкості. Вікова динаміка природного розвитку гнучкості та контроль за її розвитком. Основи методики розвитку координаційних здібностей. Координаційні здібності. Фактори, що визначають спритність. Здатність до збереження рівноваги. Здатність відчувати ритм. Методи оцінки координації. Загальні основи методики удосконалення координації. Методика розвитку координації. Вікова динаміка розвитку та контроль координації.

2.2. Питання до атестації блоку з теорії та методики фізичного виховання

1. Предмет теорії фізичного виховання і її місце в системі наукових знань.
2. Джерела виникнення і етапи розвитку теорії фізичного виховання.
3. Вихідні поняття теорії фізичного виховання: фізична культура, фізичний розвиток, фізичне виховання, фізична підготовка
4. Основи української національної системи фізичного виховання. Мета і завдання фізичного виховання.
5. Соціально-педагогічні принципи побудови процесу фізичного виховання.
6. Загальнопедагогічні принципи у фізичному вихованні
7. Дидактичні принципи побудови занять у процесі фізичного виховання: принцип міцності і прогресування; принцип безперервності; принцип циклічності.
8. Фізичні вправи як основний засіб фізичного виховання. Класифікація фізичних вправ.
9. Допоміжні засоби фізичного виховання.
10. Зміст та форма фізичних вправ.
11. Техніка фізичних вправ: визначення, поняття, основа, визначальна ланка і деталі техніки; фази рухів.
12. Характеристики рухів: просторові характеристики; часові характеристики рухів; просторово-часові характеристики; динамічні та ритмічні характеристики.
13. Утворення ефектів фізичних вправ. Поняття «ефект» фізичних вправ.
14. Характеристика процесів зміни в організмі під впливом фізичних вправ: робоча фаза; фаза відносної нормалізації; редуційна фаза; кумулятивний ефект.
15. Загальна характеристика фізичного навантаження. Відпочинок між фізичними навантаженнями як фактор оптимізації тренуючих впливів
16. Негативний вплив фізичного навантаження на стан фізичної підготовленості та здоров'я людини. Адаптація організму до навантаження.
17. Визначення поняття: «метод», «методичний прийом», «методика», «методичний підхід».
18. Практичні методи фізичного виховання. Характеристика ігрового та змагального методу навчання.
19. Загально-педагогічні методи в фізичному вихованні: вербальні методи: розповідь, пояснювання, інструктування, вказівки, команди, оцінки.
20. Загально-педагогічні методи в фізичному вихованні: методи демонстрації, методи наочності.
21. Поняття про рухові вміння та навички, їх відмінні риси; механізм формування рухових вмінь та навичок.

- 22.Етап розучування рухових дій: завдання, засоби, методи, характерні помилки.
- 23.Етап закріплення рухових дій: завдання, засоби, методи, характерні помилки.
- 24.Етап удосконалення рухових дій: завдання, засоби, методи, характерні помилки.
- 25.Загальна характеристика фізичних якостей людини. «Перенос» фізичних якостей. Сенситивні періоди розвитку фізичних якостей.
- 26.Сила та її прояв у руховій діяльності: визначення поняття, фактори, що обумовлюють її прояв, види силових здібностей, методика розвитку силових якостей у школярів.
- 27.Швидкість та її прояв у руховій діяльності: визначення поняття, фактори, що обумовлюють її прояв, види швидкості. Методика розвитку швидкості у школярів. Вікова динаміка природного розвитку швидкості.
- 28.Координаційні здібності та їх прояв у руховій діяльності: визначення поняття; фактори, що обумовлюють їх прояв; види координаційних здібностей. Методика розвитку координаційних здібностей у школярів.
- 29.Гнучкість та її прояв у руховій діяльності: визначення поняття, фактори, що обумовлюють її прояв, види гнучкості. Методика розвитку гнучкості у школярів.
- 30.Витривалість та її прояв у руховій діяльності: визначення поняття; фактори, що обумовлюють її прояв; види витривалості. Методика розвитку витривалості у школярів.

2.3. Рекомендована джерела інформації

Основні:

1. Папуша В. Г. Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях. Тернопіль: підручники і посібники, 2011.128с.
2. Сергієнко Л. П. Практикум з теорії та методики фізичного виховання: [навчальний посібник]. Харків: «ОВС», 2007. 271 с.
3. Теорія і методика фізичного виховання: в 2-х томах. / Под ред. Т. Ю. Круцевич. К.: Олімпійська література, 2008. 391 с.
4. Теорія і методика фізичного виховання : основи спеціальної термінології у фізичному вихованні: навчальний посібник / А.М. Гурєєва, О.Є. Черненко, Е.Ю. Дорошенко, 2020. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/11931/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%9C%D0%A4%D0%92.pdf>
5. Теорія і методика фізичного виховання в системі підготовки бакалаврів за спеціальністю Середня освіта (Фізична культура): навч. посіб./ укладач В.А. Товт, І.І. Маріонда. Ужгород: ТОВ«БЕСТ-прінт», 2022. 225с. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f67ed6cf-71c9-4882-9782-9b34e5a956ea/content>

6. Чичкан О.А. Фізичне виховання у схемах [навчально-методичний посібник] / О.А. Чичкан, М.М. Кость. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 104с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua>
7. Черненко, С.О. Теорія і методика фізичного виховання : навчальний посібник : у 2 частинах / Черненко С. О. – Краматорськ : ДДМА, 2022. Частина 2. 228 с. URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/metod/%D0%A2%D0%9C%D0%A4%D0%92%20%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf>
8. Черненко, С. О. Теорія й методика фізичного виховання : навчальний посібник : у 2 частинах. Краматорськ : ДДМА, 2021. Частина 1. 215 с. URL: http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/metod/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%D1%96_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf
9. Худолій О. М. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання: навч. посібник. Харків: ОВС, 2007. 406 с.
10. Лазаренко М. Г. Фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 88 с

Додаткові:

1. Боднар І.Р. Теорія, методика та організація фізичного виховання у спеціальній медичній групі: навч. посіб. для студ. ф-тів фіз. виховання вищ. навч. закл. / Боднар І. Р. Л.: Видавництво, 2013. 187 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/3751>
2. Тулайдан В.Г., Тулайдан Ю.Т. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. Львів, «Фест-Прінт». 2017. 179 с.
3. Вимоги до замикаючого етапу багаторічних організованих занять дітей та молоді фізичною культурою. Приходько В., Долбишева Н., Бондаренко І., Чернявська О., Токмакова С. Педагогічна Академія: наукові записки, 2025. №17.С. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15274184>
4. Шепеленко Т.В., Лучко О.Р. Основи методики фізичного тренування: Конспект лекції. Харків: УкрДАЗТ, 2014. 30 с. <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/5645/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>

3. Програма блоку атестації з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти

Програма блоку призначена для підсумкової перевірки рівня сформованості професійних компетентностей здобувачів. Зміст програми охоплює основні теоретико-методичні засади викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти, сучасні підходи до організації освітнього процесу з фізичного виховання, методику проведення уроків фізичної культури, особливості планування навчальної роботи, використання інноваційних педагогічних технологій, засоби та методи розвитку фізичних якостей учнів, організацію позакласної та спортивно-масової роботи.

Програма передбачає перевірку знань здобувачів щодо нормативно-правового забезпечення фізичного виховання школярів, змісту навчальних програм, методів навчання рухових дій, контролю та оцінювання фізичної підготовленості учнів, забезпечення безпеки під час проведення занять, а також умінь застосовувати сучасні методичні підходи у практичній діяльності вчителя фізичної культури.

3.1. Тематичний зміст блоку з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти

Програмно-нормативне забезпечення фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти. Нормативно-правові документи, що регламентують організацію фізичного виховання у школі. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. Типові навчальні програми з фізичної культури для учнів початкової школи. Модульна навчальна програма для 5-9 класів з фізичної культури.

Форми організації занять. Загальна характеристика форм організації занять. Забезпечення ефективності та безпеки освітнього процесу. Форми організації позакласної роботи з фізичної культури. Проведення спортивних свят, змагань, днів здоров'я. Організація роботи спортивних секцій та гуртків. Роль фізичної культури у формуванні здорового способу життя учнів.

Урок фізичної культури як основна форма організації навчання в школі. Структура уроку фізичної культури. Типи та види уроків. Методи організації занять фізичними вправами. Підготовка вчителя до уроку. Завдання, зміст та методика проведення підготовчої частини уроку. Завдання, зміст та методика проведення основної частини. Завдання, зміст та методика проведення заключної частини уроку

Планування та контроль у фізичному вихованні учнів. Перспективне, етапне, короткотермінове планування в школі, в спортивній секції. Конспект уроку. Дидактичні розробки з методики навчання та розвитку фізичних якостей. Складання хронокарти уроку та графіку пульсометрії. Педагогічний аналіз уроку, самоаналіз. Самоконтроль. Характеристика педагогічного контролю.

Особливості організації й методики проведення уроків фізичної культури з учнями різного шкільного віку. Мета, завдання фізичного

виховання учнів молодшого шкільного віку. Зміст фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку згідно концепції Нової української школи. Вікові особливості фізичного розвитку учнів молодшого шкільного віку. Завдання й засоби фізичного виховання дітей середнього та старшого шкільного віку. Вікові особливості фізичного розвитку й фізичної підготовленості учнів середнього шкільного віку. Вікові особливості фізичного розвитку й фізичної підготовленості учнів старшого шкільного віку. Диференційований та індивідуальний підходи у фізичному вихованні.

Особливості фізичного виховання дітей, які мають відхилення у стані здоров'я. Оцінювання здоров'я дітей та їх розподіл на медичні групи для занять фізичними вправами. Особливості застосування коригувальної гімнастики для профілактики порушень постави у школярів. Підходи до організації уроків фізичної культури з учнями спеціальної медичної групи. Загальні методичні рекомендації до проведення занять фізичними вправами з учнями спеціальної медичної групи.

3.2. Питання до атестації блоку з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти (теоретична частина)

1. Нормативно-правові документи, що регламентують організацію фізичного виховання у школі.
2. Державний стандарт повної загальної середньої освіти.
3. Типові навчальні програми з фізичної культури для учнів початкової школи.
4. Модульна навчальна програма для 5-9 класів з фізичної культури.
5. Загальна характеристика форм організації занять.
6. Урок фізичної культури як основна форма фізичного виховання; значення, характерні особливості, структура, типи і види.
7. Структура уроку з фізичної культури. Завдання, зміст та методика проведення підготовчої, основної та заключної частин уроку.
8. Методи організації учнів на уроці та способи виконання вправ.
9. Характеристика позакласних та позашкільних форми занять фізичними вправами.
10. Методика проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в режимі навчального дня учнів.
11. Проведення спортивних свят, змагань, днів здоров'я.
12. Організація роботи спортивних секцій та гуртків.
13. Педагогічний контроль у фізичному вихованні у школі. Значення, види контролю, їх характеристика.
14. Перспективне, етапне, короткотермінове планування в школі, в спортивній секції.
15. Функції та особливості планування навчальної роботи в школі.
16. Характеристика документів планування навчальної роботи в школі.
17. Конспект уроку. Методика складання.
18. Педагогічний аналіз уроку: методика складання хронокарти уроку та

- графіку пульсометри.
- 19.Оцінювання навчальних досягнень учнів.
 - 20.Мета, завдання фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку.
 - 21.Зміст фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку згідно концепції Нової української школи.
 - 22.Вікові особливості фізичного розвитку учнів молодшого шкільного віку. Особливості методики викладання фізичної культури.
 - 23.Завдання й засоби фізичного виховання дітей середнього та старшого шкільного віку.
 - 24.Вікові особливості фізичного розвитку й фізичної підготовленості учнів середнього шкільного віку.
 - 25.Вікові особливості фізичного розвитку й фізичної підготовленості учнів старшого шкільного віку.
 - 26.Диференційований та індивідуальний підходи у фізичному вихованні.
 - 27.Оцінювання здоров'я дітей та їх розподіл на медичні групи для занять фізичними вправами.
 - 28.Особливості застосування коригувальної гімнастики для профілактики порушень постави у школярів.
 - 29.Підходи до організації уроків фізичної культури з учнями спеціальної медичної групи.
 - 30.Загальні методичні рекомендації до проведення занять фізичними вправами з учнями спеціальної медичної групи.

3.3. Завдання до атестації блоку з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти (практична частина)

- 1-10 Опишіть методику навчання конкретної рухової дії та розробіть дидактичну картку. Необхідно визначити: послідовність навчання; підвідні вправи; типові помилки учнів і способи їх виправлення (рухова дія зазначається в білеті)
- 11-20 Складіть фрагмент календарно-тематичного планування з фізичної культури для одного класу (на 1 варіативний модуль), визначивши: тематику уроків; основні навчальні завдання; зміст програмного матеріалу (клас і варіативний модуль зазначається в білеті)
- 21-30.Розробіть комплекс вправ для розвитку однієї з фізичних якостей (швидкість, сила, витривалість, гнучкість або спритність) для учнів певної вікової групи. Обґрунтуйте вибір вправ і визначте дозування навантаження (фізична якість, вікова група зазначається в білеті)

3.4. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Арєф'єв В. Г. Фізична культура в школі: Навчальний посібник для студентів навчальних закладів II- IV рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. 384 с.

2. Ільницька Г.С. Фізична культура. 5 клас. Харків: Вид. група «Основа», 2023. 175 с.
3. Лекційний курс з дисципліни «Сучасні модулі НУШ з методикою викладання» / укладачі: Т.В. Кафтанова, Д.Р. Опанчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2024. 58 с
4. Методичний путівник Нової української школи: фізична культура: збірник методичних матеріалів / Качан О. А., Кудрявець Д. С., Вольвак М. О. за заг. ред. Качана О. А. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 62 с.
5. Папуша В. Г. Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях. Тернопіль: підручники і посібники, 2011. 128 с.
6. Сергієнко Л. П. Практикум з теорії та методики фізичного виховання: [навчальний посібник]. Харків: «ОВС», 2007. 271 с.
7. Сороколіт Н. С. Удосконалення фізичного виховання учнів 5-9 класів із застосуванням варіативних модулів навчальної програми. Львів: ЛДУФК, 2015. 19 с.
8. Теорія і методика фізичного виховання: в 2-х томах. / Под ред. Т. Ю. Круцевич. К.: Олімпійська література, 2012. Т.1. 392 с.
9. Теорія і методика фізичного виховання: в 2-х томах. / Под ред. Т. Ю. Круцевич. К.: Олімпійська література, 2012. Т.2. 368 с.

Додаткова література:

1. Городинська І.В. Фізична культура в реаліях Нової української школи. Ольвійський форум – 2025: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : XXII Міжнар. наук. конф. 16-22 черв. 2025 р., м. Миколаїв: тези / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025
2. Городинська І., Степанюк С., Грабовський Ю., Коваль В. Інтеграція спортивних ігор у освітній процес Нової української школи. Фізична культура в закладах освіти: стан і перспективи розвитку [Текст]: зб.тез доп. І Всеукр.наук.конф. з міжнарод. участю (23-25 травня 2025 р.) / уклад.: І.М. Іванишин. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. Ун-т імені Василя Стефаника. 2025. 94-97 с.
3. Куц О. С., Романова В.І. Інтенсифікація формування знань з теорії і методики фізичного виховання учнівської молоді: [навч. посіб.]. Рівне: О. Зень, 2017. 384 с.
4. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів. Дніпропетровськ: Інновація, 2007. 252 с.
5. Ровний А.С., Ровний А.С., Ровна О.О. Фізіологія рухової активності: підручник. Х: ХНАДУ, 2014. 334 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. Лист Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 № 1/9530-22. URL: <http://surl.li/adnkb>

2. Закон України "Про фізичну культуру і спорт" URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=229-88-%EF>. – Назва з екрану.
3. Навчальні програми з фізичної культури URL: http://cmsps.fizkultura.kr.sch.in.ua/navchaljno-metodichne_zabezpechennya/navchaljni_programi/. – Назва з екрану.
4. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Fizichna-kultura11#pdf> – Назва з екрану
5. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/fizkult-5-9-kl-bazhenkov-ta-in-22-08-2024.pdf> - Назва з екрану
6. Теорія та методика фізичного виховання URL: <http://www.tmfv.com.ua>. – Назва з екрану.
7. Теорія та методика фізичного виховання URL: http://eprints.cdu.edu.ua/.../В_П_Іващенко_О_П_Безкопильний_Теорія_і_методика_фізичного_виховання – Назва з екрану
8. Junior Z URL: <http://juniorz>
9. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
10. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>

4. Критерії оцінювання відповіді на екзаменаційний білет

«Нульовий» варіант екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Спеціальність 014. Середня освіта

Спеціалізація 01

Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»

Атестаційний екзамен

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Педагогіка як наука, предмет педагогіки та її завдання.
2. Вихідні поняття теорії фізичного виховання: фізична культура, фізичний розвиток, фізичне виховання, фізична підготовка.
3. Нормативно-правові документи, що регламентують організацію фізичного виховання у школі.
4. Опишіть методику початкового навчання передачі м'яча зверху в

волейболі та розробіть дидактичну картку. Визначить послідовність навчання; підвідні вправи; типові помилки учнів і способи їх виправлення

Затверджено на засіданні кафедри базової загальношкільської та фізичної підготовки

Протокол № _____ від «____» _____ 2026 року

Завідувач кафедри _____ Інна ГОРОДИНСЬКА

Шкала оцінювання відповіді на екзаменаційний білет

Кожен варіант білету атестаційного екзамену містить 4 завдання з кожного з блоків змісту атестаційного екзамену

Атестаційний блок (№ питання, завдання)	Кількість балів
Психолого-педагогічний блок атестації (Питання №1)	30
Блок атестації з теорії та методики фізичного виховання (Питання № 2)	30
Блок атестації з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти – теоретична частина (Питання №3)	20
Блок атестації з методики викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти – практична частина (Завдання №4)	20

Критерії оцінювання на питання 1 та 2 блоку атестаційного екзамену

28-30	Студент повністю розкриває зміст питання, подає всі основні поняття, теоретичні положення, правильно використовує термінологію; пов'язує теорію з практикою; демонструє повну відповідь на поставлені комісією питання
23-27	Зміст питання студентом розкрито достатньо повно, можливі незначні неточності; демонструється розуміння матеріалу та вміння пояснити його. Пояснення здебільшого правильні, але частково недостатньо аргументовані; є неточності у прикладах. Відповідає на поставлені запитання комісії, але з незначними помилками
16-22	Питання розкрито неповно або фрагментарно; допущено помилки в термінології чи структурі; відсутні прогалини у знаннях. Є труднощі у застосуванні знань; пояснення поверхневі; приклади неповні або частково неправильні. На поставлені запитання комісії відповідає зі значними помилками.
1-15	Питання не розкрито; здобувач не володіє змістом атестаційного блоку; відповідь поверхнева або відсутня, не

	містить практичного обґрунтування. Студент не відповідає на поставлені запитання комісії
--	--

*Критерії оцінювання на питання 3 блоку (теоретична частина)
атестаційного екзамену*

19-20	Студент повністю володіє методикою викладання фізичної культури; відповідь чітка, структурована, правильне використання термінології, наводить приклади вправ, фрагменти уроків; демонструє повну відповідь на поставлені комісією питання
15-18	Відповідь студента повна, але є незначні неточності; демонструється вміння пояснити методику викладання фізичної культури. Пояснення здебільшого правильні, але частково недостатньо аргументовані; є неточності у прикладах. Відповідає на поставлені запитання комісії, але з незначними помилками
10-14	Питання розкрито неповно або фрагментарно; методичні положення розкрити частково; відсутні прогалини у знаннях. Є труднощі у наведенні прикладів вправ; пояснення поверхневі. На поставлені запитання комісії відповідає зі значними помилками.
1-9	Питання не розкрито; здобувач не володіє основними положеннями методики; відповідь поверхнева або відсутня, не містить практичного обґрунтування. Студент не відповідає на поставлені запитання комісії

*Критерії оцінювання на питання 3 блоку (практична частина)
атестаційного екзамену*

19-20	Практичне завдання виконано повністю, методика викладання обґрунтована. Студент демонструє правильність пояснення дидактичного матеріалу, основ планування навчального процесу, розвитку фізичних якостей. Враховано вікові особливості учнів
15-18	Є незначні неточності у виконаному практичному завданні, методика викладання предмету переважно з незначними помилками. Пояснення здебільшого правильні, але частково недостатньо аргументовані; є неточності у прикладах.
10-14	Практичне завдання виконано студентом частково; відсутні прогалини у методичних знаннях. Є труднощі у наведенні методики викладання; плануванні навчального матеріалу, пояснення поверхневі.

1-9	Практичне завдання виконано фрагментарно або частково; Допущено грубі помилки у виконаному практичному завданні.
-----	---

Критерії оцінювання комплексного атестаційного екзамену

Комплексний атестаційних екзамен оцінюється за шкалою, яка застосована в ЧНУ імені Петра Могили з переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Відмінно А (90-100)	Студент демонструє глибокі, системні та міцні знання з всіх блоків атестаційного екзамену, вільно володіє професійною термінологією, методикою викладання фізичної культури; правильно та аргументовано розв'язує теоретичні і практичні завдання, здатний до самостійного аналізу та узагальнення.
Добре В (89-82)	Студент демонструє ґрунтовні знання навчального матеріалу, правильно виконує більшість практичних завдань, допускаючи незначні неточності у формулюваннях або поясненнях.
Добре С (75-81)	Студент загалом правильно відтворює основний зміст навчального матеріалу, виконує завдання, але допускає окремі помилки та недостатню аргументацію. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями
Задовільно D (67-74)	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння необхідності поєднання теорії і практики, але допускає неточності в термінології, відповіді неповні, серед яких є значна кількість суттєвих помилок.
Задовільно E (60-66)	Студент володіє мінімально необхідним рівнем знань та вмінь для виконання основних завдань, але допускає значну кількість помилок.
Незадовільно FX (35-59)	Рівень знань недостатній, студент не може повною мірою виконати більшість завдань, допускає суттєві помилки..
Незадовільно F (1-34)	Студент демонструє відсутність необхідних знань та умінь, не виконує більшість завдань.